

America 1940-1945

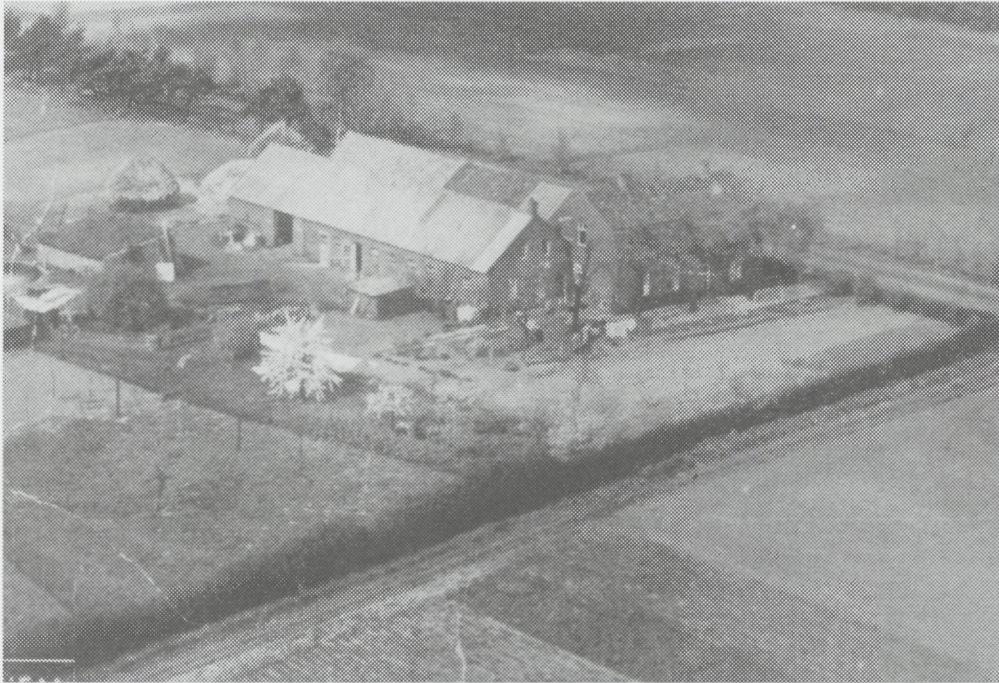

Maria-Hoeve

door Piet Hoedemaeckers
(gebaseerd op dagboeken en aantekeningen van Nelly Smulders;
met dank aan Stichting Werkgroep Oud-America)
[datum publicatie: 02-06-2007]

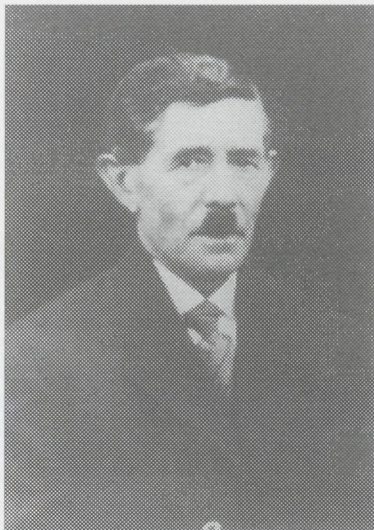
AMERICA 1940

Een klein onopvallend dorp in Noord-Limburg. De mensen werken er voor hun dagelijks brood en proberen iets van hun leven te maken. Wat gebeurt er in zo'n dorp, hoe wordt alles door elkaar geschud als op vrijdag 17 mei de Duitsers tot America zijn doorgedrongen? Waar houden de mensen op de Maria-Hoeve zich mee bezig?

De Mariahoeve in vogelvlucht (Bron: Stichting Werkgroep Oud-America)

Het is de boerderij van de familie Smulders. Vader Smulders en moeder Smulders-Lemmen runnen er met hun gezin een boerderij. Ze hebben geen tijd om een vlucht te organiseren en ergens anders hun heil te zoeken. Het leven op een boerderij moet doorgaan en kan niet stilstaan, wat er ook gebeurt.

W. Smulders

11 april 1876 – 17 augustus 1959

Anne-Marie Smulders-Lemmen

12 november 1879 – 10 januari 1945.

(Bron: Stichting Werkgroep Oud-America)

Hoe zag die 10^e mei, vrijdagmorgen eruit? De mensen op de Maria-hoeve werden 's morgens om half 5 gewekt door 't luid weerklinken van 't oorlogsrumoer aan de grens. Het was 't

geschut van de kanonnen, het vallen van bommen en het geronk van veraf overvliegende vliegmachines. Wat een tegenstelling met de dag. Die vrijdag was een mooie, zachte meidag. De zon rees omhoog aan een zuivere, heldere, blauwe hemel. Al die druppels in het jonge groen, op de bloemetjes overgebleven van een nachtelijk dauw, veranderen in kostbare, kristallekens. Overal stonden ooftbomen reeds getooid met bloesem als bruidjes in de zachte morgen. En de meikoningin had met gulle hand haar bloemengave gebracht. De vogels jubelden hun hoogste lied om de schepper van al die heerlijkheid hun dankbaarheid te tonen. In 't geheel genomen, die heerlijke zachte mysterieuze morgen was zo'n heerlijke grote gave van de goede God aan ons kleine, onnozele menskens. Wat moet hij, die de bestuurder is van hemel en aarde, met een medelijdende goedheid hebben neergekeken op ons niets vermoedend kleine landje dat zo onverhoeds op zo'n rauwe wijze werd aangevallen. Verraden door eigen landgenoten. God heeft zo klaar door Vondels woud verduidelijkt wat hij bedoelde door het gedichtje.

VERRAAD

*“Dan weet de vijand hoe 't van binnen is gesteld;
Of 't sterk of zwak is om de stormker in te voeren;
Gewenkt van twijfelaars, die hunne ziel verzwoeren;
Bekoord door hoop van staat en ambten, zoo 't geluk;
Dat ongerechtigheid 't wettig recht verdrukt.”*

't Is waar, maar 't lijkt zo ontzettend, maar toch is 't ergens goed voor. 't Kan toch zo slecht niet zijn of den almachtige God weet er 't goede uit te trekken. Maar met dat al maak je 't er niet erg rooskleuriger op.

Al spoedig hoorden we de mof in Velden over de Maas trekken. Wel waren er veel gevallen maar tegen zo'n aanval met zoveel verraad konden onze jongens 't niet lang houden. Och arme jongens, velen vielen als helden in de bloei en de kracht van hun jonge levens. Zij stierven voor volk en vaderland, dus ook voor ons.

Mannen, jongens met een toekomst voor ogen, schoon en gaaf, prachtige mensen voor de maatschappij. Sieraden uit Gods grote verzameling.

Maar de goede God had het anders misschien beter met hen voor. Hij nam die sieraden in hun jonge nieuwe glans en plaatste ze in zijn heerlijke hemel, waar hun schittering nog beter tot zijn recht zou komen. O ja, dat was 'n schoon lot en zij behoefden de onrust, de angst die zo velen hadden niet meer te gevoelen. Hoe gemeen was 't ook als men hoorde, hoe 't er had toe gegaan in de kazematten langs de Maas, die eerst van voren beschoten, van boven gebombardeerd en dan van alle kanten omsingel werden. Ze moesten zich noodgedwongen overgeven of ze lieten er hun leven bij.

GREBBEBERG - VUGHT

Herdenkingsmonument in Vught, op de fusilladeplaats waar Gerard is gefusilleerd, 19 augustus 1944.

Inzet: De naam van Gerard op de herdenkingsmuur

(Bron: Stichting Werkgroep Oud-America)

Zo was er een hei dichtbij, waar men, toen ze open gemaakt werd, de jongens dood vond, de armen om elkaars hals hadden. Ze vonden als 't ware nog een steun bij elkaar in de dood.

Langs de Maas in de eerste linie, daar weten de mensen er ook van mee te praten, want ze moesten hals over kop hun huizen uit en vluchten velden en bossen in waar ze zich echter niet lang behoefden op te houden. Want de Duitsers waren zo spoedig over de Maas en trokken gewoon verder. Wij haasten ons spoedig terug en hielpen vele van onze jongens 'n ander pakje aan te doen. Soms waren ze niet vlug genoeg weggeweest en anderen waren gevangen genomen.

De vijand kwam dichtbij en 's middags waren ze reeds in Horst. Ze kwamen er die middag door naar America maar trokken zich ook weer terug.

Toen de Duitsers over de Maas waren en onze jongens de eerste stellingen verlieten, werden alle bruggen opgeblazen en al de wegen werden versperd door bomen die reeds weken van te voren geladen waren. Dat was een gebeurtenis, daar stond je even bij stil.

Er werd gewerkt voor zover 't broodnodig was. Verder werd er gestaakt, gepraat en gezwamd zonder einde. De een had dit gehoord, de ander dat gezien enz. enz.

De treinen reden niet meer. Ze hadden overall locomotieven tegen elkaar laten lopen, die de rails versperden. We hadden 's morgens nog de asperge klaargemaakt, omstreeks 20 kistjes, maar hij ging niet meer weg.

De brug naar Venlo was kapot en er werd toch niet geveild. Maar 's zaterdags, daags voor Pinksteren toen was hier wel wat te zien.

's Middags begonnen de moffen door ons rustig dorpje te trekken. Ze hadden bijna de hele weg nodig en trokken met korte tussenposen door de straat. Er was niets anders in ons dorpje.

Twee tot drie dagen trokken ze maar. Te voet, per fiets, per motor, vooral motoren met zijspan kwamen er hele colonnes langs, verder auto's, luxe- en vrachtwagens in alle soorten en modellen, ontzettend.

Dan wagens bespannen met paarden en ruiters-spannetjes waren er bij om van te watertanden. Men zou er van hebben kunnen genieten, van die soepelheid en orde vooral. Als er niet zo'n vreselijke gruwel in geweest was tegen die rotmoffen, tegen dat onrecht.

Hoe was het toch mogelijk als wij rondom zagen de zachte groene weiden met 't kalme vee, dat daar graasde en wel wat schichtig werd van al dat onbekende, maar anders toch die hele schoonheid van de jonge lente rondom.

Maar zij trokken verder, steeds verder over wegen, door weiden en landerijen, hindernissen ruimend, waar dat nodig mocht zijn met haat in 't hart, belust om te strijden, om bloed te vergieten, om te veroveren.

Hoe is zulks mogelijk. Ieder mensenhart haakt toch naar rust, naar geluk, dat alleen te vinden is in 't vervullen van Gods wil. En dit kan toch haast niet Gods wil geweest zijn. Zulk verraad. Oordeelt niet en gij zult niet geoordeeld worden, welnu zij waren gehoorzaam aan de overheid en wat moesten ze anders?

Arme jongens, want ook in hen moesten we onze naasten zien, kinderen van God. Inderdaad arme jongens, want zij hebben recht op de hemel, ons eindpuntje waar we allen op richten. Zo velen van hen is het recht ontnomen, of ze hebben het verspeeld.

Heer wees hunnen zielen genadig – “Want wat baat het de mens als hij heel de wereld wint, maar schade lijdt aan z'n ziel.”

Maar ik dwaal af. Toen ze zaterdag aan 't doortrekken gingen hadden we schik dat we weg moesten. Want als ze voor de tweede linie aan 't vechten gingen, dan ging hier nog alles plat. Doch er gebeurde niets. 's Avonds vertelde Jan v.d. Coelen en Lot Vervoort, die met de Duitsers doorgetrokken waren naar Griendtsveen, dat ze de tweede linie al verlaten hadden en dat de moffen gewoon door konden trekken.

Overal was sabotage gepleegd. Hele wegen waren gaaf gebleven om door te trekken voor den vijand. Er was geen houden aan daar en zoveel verraad overal tussen zat.

Jan en Lot werden in Griendtsveen gevangen genomen, daar men ze voor spionnen aanzag. Na uitgevraagd te zijn moesten ze marcheren met de armen omhoog tot ze flink moe weer huiswaarts konden keren.

Overigens maakten de soldaten 't de mensen niet lastig. Ze kwamen wel overal om eieren en om zich te wassen als er 'ns even halt gehouden werd. Wat ze kregen betaalden ze. Ook de winkels werden goed bezocht en teruggekocht. Het waren onze vijanden. O ja, maar ze zagen er zo afgemat en uitgeput uit. “Ocharm”.

Ze meenden dat ze al haast in Engeland waren en daar was 't hun om te doen. Toen een hunner hier iemand vroeg waar ze eigenlijk waren, kreeg die ten antwoord, “in America”, was hij stom verbaasd en kon maar niet begrijpen dat ze door Engeland heen in America waren.

De pinksterdagen gingen voorbij. Alles begint zo'n beetje aan 't gewone werk voor zover 't gaat, maar alles is nog zo'n geharrewar.

Op 14 mei legde Nederland de wapens neer omdat verder vechten geen nut had.

Hoe wreed hebben ze nog even Rotterdam behandeld en Utrecht zou ook een beurt krijgen als ze niet hun verzet opgaven.

Arm Rotterdam

De halve stad werd vernield, zo vreselijk werd daar gebombardeerd. Honderden mensen werden in hun eigen kelder onder 't puin van hun woning bedolven. Een schuilkelder werd getroffen met 'n voltreffer waar meer dan 100 mensen bij elkaar zaten en geen dier kwam er levend uit. Hele straten, halve stadsgedeelten gingen plat.

Er was niet meer te zien waar de huizen gestaan hadden. En daarbij nog de schande van onze eigen inwoners. Hoe ze, toen onze jongens doortrokken, op hen schoten, maar dit waren

natuurlijk niet de echten. Ze maakten het zo erg dat de soldaten naar binnen gingen en ze neer schoten, of door de raam naar buiten slingerden.

Arme stad, zo erg getroffen. Arme mannen, vrouwen, kinderen die alles moesten missen: Hun huizen. Hun hele hebben en houden in zo'n korte tijd. Maar toch waar de gezinnen zelf getroffen waren, was 't leed groter waar vader en moeder om 't leven kwamen, of de ouders een of meer kinderen moesten missen, daar was 't leed erger.

Hoe heldhaftig hebben velen er geholpen bij 't bevrijden van de getroffene uit kelders in ineem gestorte woningen. Hoe heerlijk hebben ook de priesters zich van hun taak gekweten. Burgers van Rotterdam weten, dat ook vele oudere priesters niet direct met de zielzorg voor militairen belast, een ware doodsverachting ten toon gespreid hebben. Bij 't volgen van hun roeping in de tot puin en as verkerende stad hunnen inwoning. Een eresaluut voor deze stille helden.

Maar niet minder heldhaftig was de plicht vervulling diergenen, die te midden van vijandelijk vuur zich in de gevechtslinies waagden om gewonden en stervenden bij te staan, hun de troostmiddelen der H.Kerk te brengen, gelijk op verschillende kanten het geval is geweest. Ook aan gewonde Duitsers, die er om vroegen deelden zij Gods genade gaven uit deze overvloed van 's Heren ontfermende liefde. Zij verleende bijstand aan tallozen die zich met 'n rouwmoedige biecht op 't uiterste wilden voorbereiden.

Aalmoezeniers diende hele nachten aan een stuk dit sacrament toe aan de manschappen van hun onderdeel. Waar 't kon droegen zij 't H.Misoffer op en reikten aan talloos velen de H.Communie uit. En als 't sein tot 't vervullen van de soldatenplicht weerklonk spoeden zij zich naar hun jongens om hun met de generale absolutie nog eens te sterken voor de lange reis die komen ging in overgave aan de bestemming van Gods H.Wil.

Op den Grebbeberg

*“Niemand heeft groter
liefde dan hij die zijn
leven neerlegt voor zijn vrienden.”*

*“Nog delven wij het warme heuvelzand met schuine hand
Maar geen gezucht kan meer hun rust verdrijven die hier nu blijven
Eeuwen van wind en storm en wuivend lover dreven hierover
Het hoge kerkhof werd van alle tijd voor hun bereid
Hoe groot hun glorie en hoe klein hun huis onder het kruis
Smal en stil gelid, dat hier van heden blijft aangetreden
Niets teerders dan een helm, of een wreed wapen wijst waar zij slapen
En toch was gisteren hun jong getij, zoet als de mei
Maar als een hart zichzelf te breken sloeg, sloeg het genoeg
Geen eeuwen leven kan meer liefde werven, dan eenmaal sterven
Betreed dit lieve zand nu zonder beven, hier bloeit het leven
Als nergens meer zo zuiver en zo rood, hier bloeit de dood”*

Vrijdag 17 mei, 1940

De oorlog is nu een week oud en we zijn nu werkelijk onder Duits gezag gekomen. Overal wordt het bekend gemaakt met plakaten. We hadden de hele week in angst gezeten om de jongens. (ieder voelt 't voor zichzelf 't hardst). Enkele hadden reeds bericht.

Weer anderen gevangen genomen en naar Duitsland getransporteerd. Van Frans en Sjaak wisten we nog niets. Wel was over de radio geroepen dat 't regiment waar Sjaak bij was zich in Den Haag bevond. Over hem was onze zorg ook niet zo groot. Hij was immers ook nog niet geoefend, nog maar een goede maand weg.

Op 19 Mei bevonden Gerard en Wim Vervoort zich in 't land van Hees en Eindhoven om inlichtingen te verzamelen. In Hees wisten ze dat Frans gevangen genomen was. Maar in Eindhoven wisten ze ook dat hij in Utrecht zat. Daar hadden ze al bericht van. In Eindhoven was gelukkig niets gebeurd.

Maandag 20 mei, 1940

Gerard is toen met Sjeng Tielen naar Hees gefietst waar ze 's nachts bij de v.d. Camp overnachten.

Dinsdag fietsten ze door naar Utrecht, eerst naar Vianen waar Gerard Tielen zou zitten. Maar voor ze in Vianen kwamen reden ze door Culemborg(Gld) en daar vonden ze Frans doordat ze 't bordje van 't Regiment Wielrijders zagen. Hij was met zijn jongens ondergebracht in een jeugdhuis en ze hadden 't er goed en gemakkelijk. Dus konden we gerust zijn over ons Sergeantje. Graad Tielen was werkelijk in Vianen. Het was dus een succesvolle tocht.

We hadden ondertussen 3 ansichtkaarten van Frans gekregen en wisten zodoende toch waar hij ongeveer was. Wat waren we blij dat ze niet in Duitsland zaten.

Van L. Jacobs, S. Janssen en moeder Vriezen wisten we al met zekerheid dat ze in Duitsland waren en daar werd niet veel nieuws over verteld.

Woensdag 22 mei, 1940

De afgelopen nacht werden we opgeschrikt door 't dreunen van vallende bommen. Ik sprong 't bed uit en keek door 't raam. Een vliegtuig vloog laag over zodat hij goed te zien was in de richting van Venlo. Ik zag iets vallen en 't dreunde weer zo geweldig.

We zijn allemaal op geweest. 't Was zo'n heerlijke zwoele nacht. Jammer dat die onruststokende oorlog 't rustig er zo afhaalde.

Vanmorgen in alle vroegte kwam An Derx al langs, die naar huis fietste. Ze vertelde, dat de bom gevallen was achter Hannes Kleuskens z'n huis. Ik heb 't gezien toen ik met de melk kwam. Bij Kleuskens waren alle ruiten eruit en de deuren waren gewoon uit de sloten en het gehang gerukt. De plafonds en de muren waren gebarsten. Verschrikkelijk gewoon.

Gelukkig geen persoonlijke ongelukken, wel puur geluk, want een staak was door de muur op zolder heen en daar hing een overdek waar de muur op steunde. Vervolgens ging 't nog door de slaapkamermuur van de kamer waar 3 kinderen sliepen. Hen was geen letsel overkomen.

Ze zaten rechtop in hun bedjes toen we ze naar beneden haalden tussen steengruis en tuinzand. Ook bij Sjeng Keijsers had 't huis veel geleden.

Zaterdag 25 mei, 1940

Verschillende jongens zijn uit 't dorp afgekomen.

Zondag 26 mei, 1940

's Middags is Sjaak thuisgekomen. Hij heeft tijdens de oorlog in Loosduinen gelegen en had op parachutisten moeten letten, die ze ook veel neergeschoten hadden in die streek.

Sjaak had zo wat geen schik gehad. 't Was allemaal zo gewoon. Ze hadden allemaal gebiecht en gecommuniceerd, die dat wilden. Ze waren op alles voorbereid.

Zaterdag waren ze in Scheveningen vertrokken met de elektrische trein tot Arnhem. Vandaar met de bus tot Nijmegen waar ze overnacht hadden in 'n fijn hotel. De mensen o zo goed voor hen geweest. Zondag de 26ste was hij met de bus tot Horst gekomen. Daar had hij bij

oom Tinus 'n fiets geleend en zo kwam hij omstreeks 5 uur gezakt en gepakt thuis en of we blij waren.

Op 27 mei hebben we ook een brief gehad van Frans . Hij wenste me nog proficiat met mijn verjaardag. Fijn dat hij daar nog aan gedacht had. Wanneer hij mocht komen wist hij nog niet.

Woensdag 5 juni, 1940

Frans is er nog niet maar we hebben nu een door de burgemeester getekend document weggestuurd, dat we hem hard nodig hadden voor 't werk op de boerderij. Nu zal hij wel gauw komen. Verder gaat de oorlog gewoon door. Men wordt er al niet veel meer van gewaar als dat er veel treinen doorkomen met groot geschut, bouw materiaal, soldaten en minutie. En 's nachts en soms overdag horen we de bommen vallen.

Zaterdag 8 juni, 1940

Vandaag ben ik met Sjaak naar Eindhoven gegaan, vandaar zou Piet met hem mee gaan naar Tilburg om zijn muziekinstrument te halen zo 't er nog te vinden was. Toen hij onder dienst moest hadden ze hem een instrument gekocht om den tijd te korten. Hij had daar nog al plezier in gehad. Doch er ging geen trein naar Tilburg en van anderen hoorden we dat er toch niets meer te vinden was en daarom werd 't er maar bij gelaten.

In de nacht dat we daar logeerden had er 'n luchtgevecht plaats boven de stad. Toen hoorde ik tweemaal de sirene loeien. Nou, ik ben maar blij dat 't hier niet is want dat is op zich om akelig van te worden.

Zaterdag 22 juni, 1940

Er is een machine gedaald, noodlanding, aangeschoten. Hij ligt daar in de klaverzand tussen weiden en struiken. Hij ligt daar als een grote vogel, neergedaald, aangeschoten, gewond en heeft de rust van de natuur daar ter plaatse vreselijk verstoord.

We zijn er langs geweest. 't Was er zwart van de mensen, allemaal nieuwsgierigen. We mochten er niet eens bijkomen. Daarom zijn we nog gaan kijken naar een ander dat de eerste dag van de oorlog, den 10de mei gevallen is, een eind verder op. Ik had dat nog niet gezien.

Toen dat viel gingen de Hollandse soldaten erheen om de Duitsers gevangen te nemen. Maar al spoedig hoorden ze dat 't niet meer nodig was en ze moesten maar gauw zien dat ze nog kwamen. Anders had 't andersom gegaan. Nu lag 't verlaten tussen 't koren, dat er rondom helemaal was vertrappt. 't Was geheel gehavend en beroofd van heel den inhoud, van al wat er waarneembaar was.

De reisgelegenheid over de spoorweg is stop gezet. Wel gaat iedere dag een bus op en neer naar Eindhoven, die aan ieder station stopt en zo is dat op veel plaatsen.

De treinen zijn nodig voor andere personen. Soms komen er lange Rodekruis treinen en ook wel anderen met gewonden.

Er zijn prachtige bij waar men zo inkijkt, al die witte bedden en bij iedere wagen voor en achter 'n buitentje met een hekje afgemaakt, daar staan de geneesheer of de verpleegsters soms in hun witte kledij.

Dinsdag 25 juni, 1940

De tweede inenting gehad tegen tyfus en paratyfus, verleden week dinsdag de eerste. Velen zijn er zowat ziek van geweest en hebben er min of meer schrik voor. Maar 't was verplichtend en wat doe je er dan aan. Nog een keer en dan zijn we er vanaf. 't Is kostelijk om

te zien hoe 't hele dorp vanaf 6 jaar of daaromtrent aan de zuster en dokter voorbij gaat met een mouw opgestroopt.

Woensdag 10 juli, 1940

Dit was anders de laatste dag van de kermis. Nu dacht er niemand aan om kermis te houden.

Maandag 17 maart, 1941

We werden gestraft voor sabotages, werd gezegd. Maar niemand weet waarom.

Van 's morgens tot 's avonds 7 uur mag in de gemeente Horst – Venray – Deurne geen mens meer buiten of we worden gestraft b.v. 's nachts onder 't raadhuis.

Daar hebben er al heel wat gelogen en dat zal wel de lichte straf geweest zijn.

Zondag 20 april, 1941

Vandaag is de straf opgeheven vanwege de verjaardag van Hitler. Nu is 't weer gewoon om 12 uur binnen, want bijna zo lang als de oorlog geduurd mag tussen 12 en 4 uur niemand op straat als de luchtwacht 't nodig vindt.

Dinsdag 29 april, 1941

Naar de verkoop van de kinderen Steegs geweest. Alles was nogal duur maar 't is eigenlijk toch toppunt om alles te verkopen. Daar zullen Gradje en Jantje nog wel eens spijt van krijgen.

Vrijdag 30 mei, 1941

't Klein Wilhelm geboren in Eindhoven. Ons vaders naamgenootje.
Alles goed, gelukkig.

Maandag 2 juni, 1941

Afscheidsfeestje van ons Diet voor de neefjes en nichtjes. Ze waren allemaal gekomen.
't Was een mooie dag. Diet wordt catechiste.

Woensdag 4 juni, 1941

Gisteren zijn al de ooms en tantes op 't feest geweest en vandaag ben ik naar de studiedag van de boerinnen in Roermond geweest. De sprekers en spreeksters waren Eerw. Heer Bemelmans De We, mej. Dree C. Heijsters, Droesen en J. Hendrix

Donderdag 19 juni, 1941

Diet is weggegaan

Maandag 23 juni, 1941

Vandaag is 't de heetste dag van de laatste 60 jaar, Temperatuur 39 gr.

Maandag 30 juni, 1941

't Koper moest ingeleverd worden en messing en tin. 't Goud hadden we al een tijdje geleden in moeten leveren, en nu 't andere allemaal. Allemaal krijgen ze er bericht over thuisgestuurd, waar, wanneer en dat ze alles moesten inleveren. Wat natuurlijk ook iedereen doet.
Duitsland is nu ook in oorlog met Rusland.

Hitler zegt: "Met Gods hulp moet 't communisme vernietigd worden". Dat zal wel waar zijn , maar ----- zal zijn volk bij uitstel 't ermee eens zijn? Met hun gedrag? God alleen weet het. Hij zal wel zorgen dat we den vrede krijgen door gerechtigheid.

Maandag 21 juli, 1941

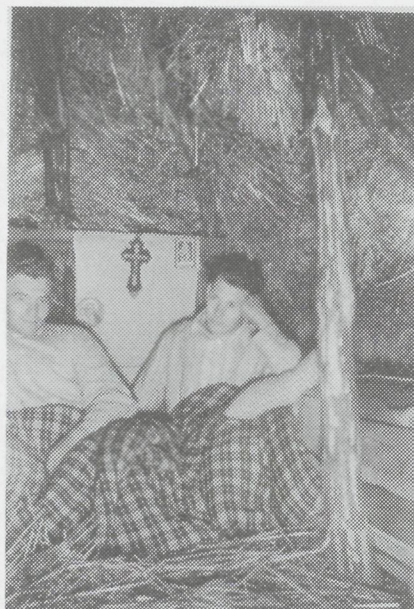
Uitgescheid met melk venten. Toen ze in 't begin op de bon kwam moesten we de melk eerst naar de fabriek sturen. Dan kregen we ze gestandaardiseerd terug. Dat was zuur spul. 't Ergste was dat de klanten 10 cent moesten betalen en dan nog zo'n slappe melk 0,20 cent.

1944

We moesten nu berichten over 't jaar 1944, het bevrijdingsjaar. Hoe hebben we ons er doorheen geslagen en hoe hebben we ons tegen de vijand verdedigd? Op het platteland was dit gemakkelijker als in een dichtbevolkte stad. Op 't platteland kun je, je gemakkelijker verstoppn op plaatsen waar de Duitser geen weet van had. Wat weet een Duitser van een bergplaats in een stromijt? Niets toch. Dat wisten ze op de Maria-Hoeve al precies. Hier volgen twee schuilplaatsen.

Frans Smulders (America) en Jan Franssen (Nijmegen); bij de mijt waar de onderduikplaats was (Bron: Stichting Werkgroep Oud-America)

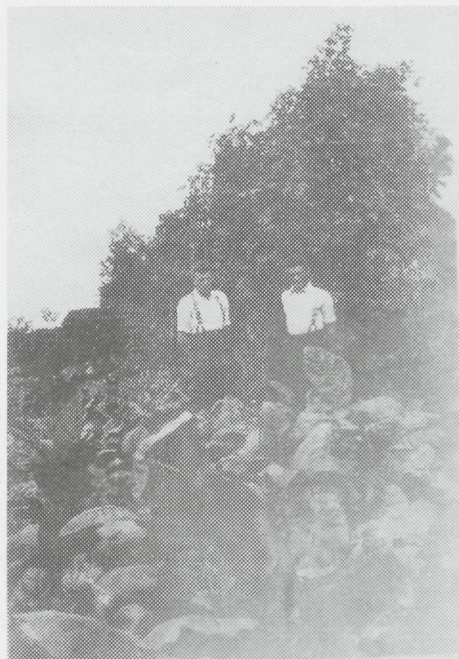

Frans Smulders (America) en Jan Franssen (Nijmegen); schuilplaats onder de hooimijt (Bron: Stichting Werkgroep Oud-America)

Het dagelijks leven op een boerderij gaat onverbiddelijk verder, hoe dan ook. De boerderij van de fam. Smulders heette de "Maria Hoeve". Hieronder volgt een kiekje.

*Peter en Mieke Vervoort, voor de gevel, waarin
bovenaan de naam stond "Maria Hoeve"
(Bron: Stichting Werkgroep Oud-America)*

*Gerard en Jack in de tuin bij 't ouderlijk huis
(Bron: Stichting Werkgroep Oud-America)*

[Datering onbekend...]

Een dag als zoveel anderen, mooi stralend weer. 's Morgens was mijn zus uit Eindhoven gekomen met haar twee kleuters omdat wij dachten dat het bij ons op 't platteland veiliger was als in de stad. Het was na het middageten, mijn vader en moeder deden zoals gewoonlijk hun middagdutje. De kleuters van mijn zus eveneens.

Gerard mijn broer ging naar het jongvee kijken of het nog water had. Frans zat in de voorkamer zijn correspondentie bij te werken. Mijn zus ging met me mee de was opspoelen. Dat waren we aan 't doen, toen er gefloten werd. We deden dat nl. aan de regenput die midden tussen de stallen en schuur binnen gebouwd was. We waren bijna klaar en droegen de mand met wasgoed door de gangen in den achterbouw naar buiten om ze op te hangen.

Frans stond in de keuken met een heer in zomerkostuum te praten. Ik zei zo tegen mijn zus; O ze hebben hem al gevonden. Toen liepen wij gewoon door naar de waslijn .

Ik kan me nog zo goed herinneren dat we, al was ophangend, spraken over het verzet dat het nog steeds zo goed ging.

Toen werd er geschoten en we zagen Frans achter de schuur langs zijn handen omhoog steken. Ik liep hard naar huis en zag in de keuken komend een papier op tafel liggen. Mijn eerste impuls weg er mee en liep ermee achter het huis waar we een kleine houten keet hadden staan voor brandstof. Het hok was in 't midden met een turfmuur afgemaakt. Daar kon men niet inkomen als achter waar in de achterkant een paneel door een kleine knip eruit gehaald kon worden. Nou ik schoof met mijn hand dat papier over de turf in die bergruimte.

Toen naar binnen waar de mannen met Frans binnenkwamen. Het was omstreeks een uur. Frans was op twee plaatsen geraakt en hij moest in de keuken op de bank gaan liggen.

Ik nam mijn fiets en reed naar het postkantoor om een dokter te bellen. Toen weer rap naar huis. Mijn vader en moeder waren natuurlijk wakker geworden, maar hadden zich nog terug gehouden. Ze vroegen mij om een en ander, dat niet gezien mocht worden, onder hun in bed te stoppen. Ze kwamen samen in de keuken en moesten beide tegen de muurstoelen gaan zitten. Omdat er nog geen dokter kwam werd ik voor de tweede maal naar het postkantoor gestuurd. Bij mijn thuiskomst hadden ze Gerard ook gearresteerd. Hij was inmiddels thuis

gekomen. De ondergrondse had hem tegen willen houden, maar hij had gezegd , mij kunnen ze toch niets maken want ik hoor daar niet bij. Het duurde allemaal erg lang en die mannen waren ook zenuwachtig. Nu moest ik voor de derde keer naar het postkantoor met een zekere Blauw, een van die mannen . De dokters hadden niet gedurfd maar nu kwam Dr. Le Lorusie die terug was van huisbezoek toch gauw genoeg.

Frans moet naar het ziekenhuis en Gerard moest mee. Mijn vader was de jongste niet meer en ik dacht hoe moet dat nu? Daarom klampte ik Blauw aan en zei, u kunt toch wel begrijpen dat mijn zus met de kinderen niet hier kunnen blijven, nu alles zo overstuur is. Hij wou er eerst niet over horen maar ik vertelde hem dat Gerard alleen goed met de paarden om kon gaan en dat ze in Horst naar 't station gebracht moesten worden.

Toen zei hij dat er dan iemand anders mee moest in zijn plaats. Nou, ik zei dat ze mij dan maar mee moesten nemen. Dat was goed. Gerard spande het paard in en reed met mijn zus en kinderen weg. Frans werd op de achterbank van een auto gelegd en ik ondersteunde hem want hij had nogal wat pijn.

Mijn broer Gerard die niet wilde dat ik in zijn plaats meeding, reed naar zijn kameraad en liet die naar 't station rijden en kwam zelf ons in het dorp weer tegen. Dat ik maar mee naar huis moest gaan, want hij ging mee. Mijn opzet om vader alsnog een van zijn jongens te laten behouden mislukte. Ik ben wel met de auto meegegaan tot Horst om Frans te ondersteunen. Bij het ziekenhuis aangekomen heb ik een fiets geleend om naar Sevenum te rijden en zijn meisje te verwittigen.

Bij mijn terugtocht door Horst hield Dhr. Meijer, een van de ondergrondse me aan, dat ik nog even naar het ziekenhuis zou rijden en de dokter vragen of ze hem zo erg wilden maken tegenover die mannen, dat hij niet vervoert mocht worden. Dat heb ik gedaan en toen ben ik naar huis gegaan.

De dag daarna hoorden we dat Gerard eerst mee naar de politie was gebracht en later naar Venlo. Hij mocht eerst zijn broer in het ziekenhuis nog goeden dag zeggen.

In Venlo heeft hij een week op het politiebureau vastgezet. Daarvandaan kregen we nog bericht door dat Berensen uit Blerick hem bij een verhoor zo mishandeld had dat het hoofd van de politie hem had teruggetrokken anders zou hij het niet overleefd hebben. Dit kregen we van de politie zelf te horen. We kregen ook een bericht door dat hij op die dag en op dat uur met de trein van Venlo naar Den Bosch zou worden gebracht.

Omdat ze ons gewaarschuwd hadden dat wij geschaduwd werden had ik zijn kameraad gevraagd om op het station te zijn dan kon hij hem mogelijk nog zien of spreken.

Maar overal zat verraad tussen. Op het station stond een N.S.B.er uit Horst die hem vroeg of hij ook op reis ging. Later schreef Gerard zelf vanuit Den Bosch dat hij een trein later was vervoerd.

Van anderen hoorden we dat hij met de handboei aan een agent vastzat in de trein en dat hij nog helemaal onder blauwe plekken zat.

Later kregen we een brief van een v. Kimmenade uit Helmond waarmee hij in de cel zat in Den Bosch. Ze hadden samen een afspraak gemaakt, die het eerst vrij kwam zou de familie van de ander verwittigen hoe of 't met hem was. De heer v. Kimmenade dacht dat Gerard wel het eerst vrij zou komen. Hem hadden ze meegenomen toen ze ondergedoken joden bij hem hadden weggehaald en Gerard meende dat hij wat op zijn kerfstok had.

Een week later was er een razzia op mannen. Thuis was alles zo onveilig. 's Avonds waren Sjaak en Martien en vader zolang ergens ondergedoken want wij wisten niet wat ons boven het hoofd hing.

Ons gezin dat anders bestond, Diet de oudste was in Venlo bij het gezinswerk maar Jan Fransen was al lang thuis ondergedoken, viel helemaal uit elkaar.

Alleen moeder, Mia en ik bleven over. Vader is maar een paar dagen weggeweest. We hoorden nergens iets van. 's Anderen daags hoorden we dat Frans uit het ziekenhuis was

gehaald. Hij had met politiebewaking in het ziekenhuis gelegen en om 12 uur zou die wacht afgelost worden. We wisten dat de politie te vertrouwen was en toen hebben ze Frans met de wacht eruit gehaald en zijn ze door de tuin ontvlucht. Frans zijn verwondingen bleken nogal mee te vallen.

Op de boerderij was Gerard in hoofdzaak de boer. Want Frans was heel veel op stap voor het verzetswerk.

Onze onderduiker Jan Fransen uit Nijmegen zat boven de stal in een geheime ruimte die alleen te bereiken was via een stalhout waar we opklommen en dan trokken we aan een koord waarna men boven kon komen. Dit was ook weer verborgen door hooi, en aan de ingang helemaal verstopt. Jan had daar boven menig benauwd uurtje gehad, hij had het hele gebeuren zowat afgeluisterd.

Oktober 1944

Op onze tocht gingen we eerst bij Roelofs binnen. We hadden geen fiets. Die hadden ze allemaal afgenomen. Het was een somber en verlaten huis. Nel stelde voor even naar boven te gaan. Daar hadden ze nog lekkere appels liggen. Toen we boven kwamen troffen we een Duitser aan van het doodskoppen regiment. Die waren over het algemeen onverschrokken die aan 't leger voorafgingen en nergens bang voor waren. Hij zei niet veel en maakte het ons niet lastig maar we voelden ons niet veilig. We namen een paar appels mee en maakten dat we wegkwamen.

We gingen toen door 't dorp naar de Lorbaan, naar de Maria-Hoeve, ons thuis.

Daar zaten nog dezelfde soldaten die er waren toen we vertrokken. Ze legden ons geen strobreed in de weg toen we daar kwamen. We keken zo'n beetje rond. Maar al gauw kwam er een soldaat zeggen dat we ons moesten verstoppen, want daar kwam de grote baas aan en die moest ons niet zien. Ze loodsten ons naar de zolder. Daar moesten we wachten tot ze vertrokken waren. Toen we daarboven waren en we ons stil moesten houden kregen we zo'n schrik dat ze ons iets zouden doen dat ik moeite had om ze boven te houden.

Ja, vier meisjes van zo'n goede twintig bij vreemde soldaten.

't Was begrijpelijk maar ik kende ze nog, want wij hadden weken bij hen in huis gewoond en ik vertrouwde ze.

Maar toen we hoorden dat ze weggingen was er geen houden meer aan.

We gingen naar beneden en omdat de Ortskommandant en zijn begeleiding nog maar een stukje weg was, liepen wij dwars over het land op Kleuskens aan. Daar sneden we een stuk weg mee af en zo dachten we hen te ontlopen. Maar toen we langs Kleuskens op de Schiksedijk aanliepen kwam een soldaat ons zeggen, dat we bij Hogers bij de Ortskommandant moesten komen. Daar eenmaal binnen vroegen ze ons wat we daar kwamen doen en dat dit niet meer gebeuren mocht. Als hij ons nog eens daar zou zien wachtte ons de kogel.

Een soldaat moest ons terug brengen naar Hegelsom. Het was al een beetje een oudere en hij vertelde dat hij kleermaker was en een eigen zaak met krachten die voor hem werkten en dat hij de oorlog zo moe was. Wat wil je.

Hij bracht ons tot Hegelsom en ging toen rechts omkeer. We waren toch wel blij er nog zo goed vanaf te zijn gekomen.

Maar het was herfst en 't werd kouder en we hadden zo weinig meegenomen. De winterkleding hadden we in een grote bakkerstrog waar we vroeger altijd het kippenvoer in hadden in de schop. Dat was een grote loods die achter de boerderij stond, in den grond gegraven.

We zouden graag wat warme kleren hebben, en we hadden ook zorg dat er wat bederf aan zou komen.

Ik ging naar Horst om een vergunning om die spullen op te halen. Toos Cuppen kende een van die heren, hij was ingekwartierd aan de Venlose weg. Ze zorgden ook dat ik een vergunning kreeg om de spullen op te halen.

Maar toen ik er met vader over sprak wou die niet hebben dat de jongens met 't paard meedingen naar America.

Toon Vervoort, die ook bij ons was geëvacueerd wilde dat wel doen en zo werd het goed gevonden dat wij met kar en paard naar America zouden rijden.

Mina, de huishoudster van de pastoor, Nel Roelofs en Nel Vervoort zouden meegaan.

Alles ging goed al was het wel akelig toen we het dorp uit reden. Overal was het zo stil en leeg en de soldaten die we zagen, zeiden wel, dat we in het spergebied waren, dat we daar niet mochten komen. Toen we hen het briefje lieten lezen, zeiden ze dat we op eigen verantwoording door konden gaan.

We kwamen aan, aan de Maria-Hoeve en gingen binnen. Ze legden ons weer niets in de weg maar toen wij de spullen opdiepten, zetten ze wel grote ogen op en moesten zien wat het was.

Eerst gingen we naar de stal waar het jongvee altijd had gestaan. Daar was langs de muur een soort aardappelbewaarpplaats gebouwd waar ze boven de aardappels in schudden en bezijden konden we ze er steeds uit halen.

Toen het ging spannen en er vaak geschoten werd en de granaten over het huis rikketikte hadden we daar twee houten eierkisten met spullen in gezet. Het waren kisten waarin de eieren altijd geleverd werden. Er konden 1000 eieren in een kist, 10 kartonnen dozen van 100.

Nou in een hadden we etenswaren en in de andere allerlei spullen die we niet graag kwijt waren. De soldaten hielpen met uithalen en opladen maar ze zeiden wel dat ze het jammer vonden dat ze dat niet geweten hadden. We hadden boven op de kist kleine gesorteerde krielaardappeltjes gedaan zodat er niets van de kisten te zien was. Dat hadden we gedaan niet zo zeer voor het roven maar als er eens brand kwam, dan zou het nog veilig zijn.

De muren van dat gevalletje waren van steen en dat zat redelijk veilig. Dat vertelde ik ook aan de soldaten en die namen er genoeg mee. Daarna gooiden we de deegtrog bloot in de schop en haalde de kleren eruit. Toen reden we naar een stenen kippenhok, dat zo'n 100 m. achter de boerderij stond. Daarin had ik mijn uitzet geborgen in een houten kist.

Ze stond veilig in een hoek. Er omheen hadden we dakpannen opgestapeld. Er was van de kist van buiten niets te zien. Dit ook weer het meest afgeschermd voor eventuele brand.

Je had die ogen van die soldaten moeten zien. Ze wilden wel kijken of er geen radio in was verstopt want niemand mocht in die dagen een radio hebben.

We hadden alles opgeladen en reden naar Vervoort aan de nieuwe Peeldijk. Daar waren de soldaten niet zo vriendelijk, want toen zij van huis weg moesten hadden ze al moeilijkheden met hen gehad. Maar wij hadden onze vergunning en zij hadden achter het kippenhok van alles ingegraven, dat werd opengemaakt en toen zouden we het niet mee mogen nemen.

Er was een soldaat die pakte de vergunning van ons aan en zou ermee naar de commandant gaan, die schuin tegenover bij v.d. Homberg was ingekwartierd.

Ik ging hem achterna want ik was bang die vergunning kwijt te worden.

Welnu, die zei dat we dan naar de grote baas naar Hoogers toe moesten. Ik zat in de rats dat kun je begrijpen. Nog geen 14 dagen geleden had hij me met de kogel bedreigd als ik me daar nog liet zien.

Onderweg heb ik menig weesgegroetje gebeden voor de goede afloop.

Met die soldaat heb ik onderweg gepraat en hem gevraagd of hij niet het woord voor me wilde doen, daar ik de Duitse taal niet meester was. Hij beloofde het me en ik mocht buiten op hem blijven wachten. Spoedig kwam hij weer buiten en het was goed. Wat was ik opgelucht en lopen heb ik gedaan. Die soldaat kon me niet bij houden. Bij Vervoort werd nu alles opgeladen en terug naar Hegelsom. Dat was me het dagje wel.

OORLOG 1940-1945

Een kleine Amerikaanse oorlogsgeschiedenis

Bron: Stichting Werkgroep Oud-America

Dat deze oorlog voor America van zo'n grote betekenis zou worden, had niemand verwacht. Op 29 augustus 1939 werd in Nederland de algemene mobilisatie afgekondigd. Ook enkele dorpsgenoten werden opgeroepen om in militaire dienst te treden.

Op 10 mei 1940 was voor Nederland de oorlog een feit.

's Morgens in alle vroegte werden we opgeschrikt door geronk van vliegtuigen, die vanuit Duitsland Nederland binnen vlogen om parachutisten en materiaal voor de Duitse troepen te droppen.

Diezelfde middag werd America hiermee geconfronteerd. Een Duits juncker transportvliegtuig was door Nederlands afweergeschut zodanig geraakt dat het een noodlanding moest maken bij de Graafsebosweg (Saar). Later op de middag werd deze Juncker vanuit de lucht door een Engelse jager beschoten, omdat mensen uit America bij en in het vliegtuig waren. De Engelse piloot was in de veronderstelling dat dit Duitsers waren.

Een uur later kwamen de eerste Duitse soldaten via de spoorlijn America binnen.

De tweede dag werden er Duitse soldaten in onze bondszaal ingekwartierd (zoals dat zo mooi heet).

Diezelfde avond werden er vrachtwagens van Jeu Vervoort en Jac Derix met chauffeurs ingevorderd om troepen en materiaal naar Deurne te brengen. Zij moesten voor de Duitse troepen rijden over de Griendtsveenseweg. Zo trokken de Duitse troepen via Griendtsveen naar Deurne onder het zingen van "Den wir fahren gegen England". In Deurne konden de vrachtwagens weer terugkeren.

15 mei. Capitulatie van Nederland.

Op 17 maart 1941 werd er een uitgaansverbod (avondklok) ingesteld. Dit hield in dat er van 18.00 u. tot 07.00 uur niemand op straat mocht komen. Dit verbod duurde tot 20 april (de verjaardag van Hitler).

November 1942. Onze klok wordt door de Duitsers uit de kerk gehaald en naar de oorlogsindustrie in Duitsland gebracht.

13 mei 1943. Alle radio's moeten worden ingeleverd. Men mag niet meer naar de Engelse zender en naar radio Oranje luisteren.

Intussen kwam er ook overal voedselgebrek zodat alles op de bon kwam. In America viel dat voedselgebrek nogal mee, omdat er bij de boeren nog wel aardappelen, tarwe en rogge te krijgen waren. Vele huisgezinnen hadden een molen om het graan te malen of men ging er mee naar de zwarte plak om het daar te laten malen. Ook met bakker Fuchs en Schoeber was nog wel wat te regelen. De Duitsers vorderden alles: fietsen, vee, paarden.

Alles werd zoveel mogelijk verstoopt. Kleuskens Rein verstoopte zijn paard midden in een pronkbonenveld. De varkens werden 's avonds of 's nachts geslacht. Ook werden er schapen en geiten opgeofferd. In de evacuatie-tijd moest men het brood met de kruiwagen in Horst gaan halen.

HET VERZET EN DE GEVOLGEN VAN DE OORLOG

Na het bombardement op Rotterdam Capituleerde Nederland op 15 mei 1940. Het verzet begon zich langzaam te roeren.

September 1940.

De eerste Franse krijgsgevangenen komen op de Zwarte Plak om onder te duiken, nadat ze ontsnapt waren uit het krijgsgevangenkamp.

In 1942 kwam het verzet in America pas goed op gang.

De Duitsers begonnen overal met het oppakken van Joden om ze naar de concentratiekampen te brengen. De Joden moesten vernietigd worden. Dus deze Joden doken allemaal zoveel mogelijk onder. Zo kwam het eerste Joodse gezin in America bij Willem v.d. Coelen terecht. Het tweede gezin uit Amsterdam bij de Zwarte Plak. Zo kwamen er steeds meer onderduikers in ons dorp terecht, ook bij diverse andere gezinnen. Iedereen werd geholpen. Konden ze op de ene plaats niet terecht, dan werd naar een andere plaats gezocht. De onderduikers waren Joden, krijgsgevangenen, piloten en mensen uit het verzet. Intussen werden er schuilkelders gegraven op de heide bij de Zwarte Plak.

Juli 1944.

De S.D. (sicherheids dienst) doet een inval op de Zwarte Plak omdat hier de kern van het verzet zit. Bij deze inval worden Toon en Grad Poels en Arnold Jacobs meegenomen en naar Venlo gebracht. Bert Poels ontsnapt, ondanks een schot in zijn bovenbeen. Arnold Jacobs wordt in Venlo weer vrij gelaten, maar Toon en Grad worden naar Vught getransporteerd.

2 Augustus 1944

Inval in de boerderij van de familie Smulders, omdat hier weer een andere verzetsgroep zit. Frans Smulders raakt gewond, doordat hij vluchtte. Gerard was niet thuis. Hiervoor nemen ze Nelly mee, maar Gerard meldt zich en Nelly wordt dezelfde dag weer vrij gelaten. Frans is intussen naar het ziekenhuis gebracht en wordt bewaakt. 's Avonds is er een overval op het ziekenhuis en Frans en zijn bewakers worden meegenomen. Op zaterdag 19 Augustus wordt Gerard geëxecuteerd in het concentratiekamp in Vught.

JEZUS † MARIA † JOZEF
Laten wij bidden voor de zielerust van
Gerard Antoon Smulders
Geboren te America den 21 Juli 1918
en overleden te Vught den 19 Aug. 1944
***
Niemand heeft grotere heide, dan deze is,
dat hij zijn leven geeft voor zijne vrienden.
Deze woorden van Jezus zelf geven ons den
zekersten troost, te mogen vertrouwen op 'n zalige
eewigheids van Gerard, die wetens en wilens
alle gevaren trotseerend, rustig naar huis kwam
om zijne ouders tot steun te zijn in hun angst en
zorgen, toen zijn oudste broer werd gehoord.
Helas, hij kende het karakter niet van de
menschen, die dezen reeds hadden verward,
maar dit vermindert niet het minst edele van
zijn daad.
Vader, uw beeld met dat van moeder stond
mij voor den geest en maakte mij sterk, ook
toen ik in de gevangenis was, uwe vermaningen
hebben in mij vrucht gedragen. Dank God,
dat ik op deze wijze mijn leven mocht geven.
Mijn broers en zusters zullen u ruimschoots in
heide vergoeden, wat gij door mijn jeugdig
beengaan moet missen.
Uw zingen, Heer zijn hard en pijnlijk,
Gij hebt Uw dienaar in zijne jeugd,
Uw Naam, o Heer, zij steeds gezegend,
Gij neemt hem tot de Hemelvreugd.
Allerheiligst hert van Jezus, ik vertrouw op U
Onbevlekt hart van Maria, wees mijn hiel

Bidprentje van Gerard Smulders (Bron: collectie auteur)

Documenten betreffende Gerards overlijden en de postume onderscheiding uitgereikt aan zijn familie in 1982.

 Gemeente Horst

Mit het Register van oortijden der gemeente Horst blijkt dat elders op gestien Overleden negentienhonderd vijf en veertig is ingeschreven de Schriftelijke aangifte van het Hoofd van het Afdelingsbureau Consulenten van te Utrecht, gedagteerd Zeven en twintig October negentienhonderd vijf en veertig, dat te Utrecht op negentien Augustus negentienhonderd vier en veertig te eere en twintig mei is overleden :

Smulders Gerard Antoon

geboren te Horst de Juli 1918, mede geboren en woonachtig naar landbouwer woonende te Horst woon van Smulders, Willem Mathijs, landbouwer en Remmen Anthon Maria, Landbouw beoef beiden woonende te Horst

DE SYMBOLIEK VAN HET VERZETSHERDENKINGSKRUIS

In de vormgeving van het Verzetsherdenkingskruis is het verzet tegen de bezetters van het grondgebied van het Koninkrijk der Nederlanden tijdens de Tweede Wereldoorlog tot uitdrukking gebracht. De achtergrond van dat verzet, in al zijn verscheidenheid, wordt weergegeven door de tekst in de horizontale balk - de tyranny verdryven - die is ontleend aan het zesde couplet van het Wilhelmus. Het vlamme zwaard in de verticale balk verzinnebeeldt zowel de slagvaardigheid van het gewapende verzet als het vuur van het geestelijke verzet. De kleuren van het kruis verbonden lint symboliseren de eenheid van Nederland en het Huis van Oranje, temidden van de duisternis en de rouw, die de bezetters over de bevolking van het Koninkrijk deden neerdalen.

DE VOORZITTER VAN HET
NATIONAAL COMITÉ VERZETSHERDENKINGSKRUIS

Gelet op het Koninklijk Besluit van 29 december 1980, nummer 104, Staatsblad 715, alsmede op de Beschikking van 29 maart 1981 van de Minister van Binnenlandse Zaken, de Minister van Defensie en de Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk,

kent toe

HET VERZETSHERDENKINGSKRUIS

aan

wijlen GERARD ANTOON SMULDERS

's-Gravenhage, 15 Juni 1982 De Voorzitter voornoemd,

 W. Ch. J. M. van Lanschot, R.M.W.O.

Overlijdensakte van Gerard en prent in verband met de uitreiking van het Verzetsherdenkingskruis, rechtsbovenaan een uitvergroete opname van het kruisje (Bron: Stichting Werkgroep Oud-America)

5 September 1944

Twee mannen van het verzet t.w. Fr. de Bruin uit Asten en Mart v.d. Einden uit Deurne proberen een Wehrmachtstrein, die met machinestoring tot stilstand is gekomen tussen wachtpost 17 en 18 nabij het werkkamp America, te laten ontsporen, om zodoende de spoorlijn, waar veel militair verkeer van en naar Duitsland over komt, te blokkeren.

Maar de Duitsers hadden hen met hun kijkers ontdekt en spoedig gegrepen. Ze werden terstond gefusilleerd, nabij de plaats waar thans het oorlogsmonument staat.

Oorlogsmonument bij fusillademuur (Bron: Stichting Werkgroep Oud-America)

Terwijl dit gebeurde, werd de railwachter (spoorwegcontroleur), Piet Seijkens uit Zelberg, zwaar mishandeld wegens vermeende deelname aan dat ontsporingsplan. Dhr. Seijkens is toen de Peel ingevlucht. Op dat moment kwamen er twee personen uit America, t.w. W. Verstegen en G.Elbers per fiets vanaf Griendtsveen naar America. Tegenover de trein sprongen plotseling enkele militairen met het geweer in de aanslag de weg op. Beide mensen werden van de fiets afgeslagen en slaande werden ze naar de trein gedreven, waar ze in moesten stappen en ondervraagd werden door een officier, terwijl die maar steeds over sabotage sprak. Na enige tijd, nadat er een andere locomotief was gekomen, zette de trein zich weer in beweging. Ter hoogte van wachtpost 17 werden beide mensen weer uit de rijdende trein gegooid. Toen ze thuis kwamen, waren de sporen van mishandeling wel te zien.

23 September, 1944.

Griendtsveen moet evacueren. Allen vinden onderdak in America.

8 Oktober, 1944.

Razzia's op mannelijke personen om in Duitsland te gaan werken. 43 personen worden opgepakt. Op 10, 15, 17, 26 okt. en 14, 17 nov. zijn er weer razzia's.

12 Oktober, 1944.

America wordt gebombardeerd. Onze kerk wordt zwaar beschadigd. Ook vele huizen lopen flinke schade op. Het huis van de familie Delissen krijgt een voltreffer. Het hele gezin vindt de dood op een kind na dat het overleefde. Dit bombardement kostte onze parochie 8 doden.

27 Oktober, 1944.

Nu is het de beurt aan America om te vertrekken. Allen moesten hun huis verlaten, ook de mensen uit Griendtsveen moesten weer weg. De familie Cleven ging naar Melderslo, maar Wielke kwam de volgende dag weer terug

Tijdens de evacuatie werd ons dorp voortdurend met granaten bestookt en werden de huizen door de Duitsers leeggeplunderd. Alles werd naar de bunkers in de bossen gesjouwd.

22 November 1944.

America wordt door de 11-de Schotse pantserdivisie van de Duitsers bevrijd. Helaas was er niemand, op een paar gezinnen na. Een vreugdevolle dag voor de Amerikaanse bevolking, het einde van alle spanningen. De Americanen, die elders geëvacueerd waren, werden een dag later bevrijd.

Thuisgekomen merkte men dat men veel van de huisraad kwijt was. Hier en daar lagen kadavers van vee dat door granaten was getroffen. Er was ook veel schade aan huizen en gebouwen.

Mei 1945.

Algemene Capitulatie van het Duitse leger. Spoedig kwamen onze 43 gedetineerden terug uit Duitsland.

Deze oorlog heeft aan 23 dorpsgenoten het leven gekost. Op 15 Augustus werd er door de Amerikaanse piloten een krans met dankzegging voor de hulp en de steun van de Amerikaanse bevolking tijdens de oorlog, boven de Zwarte Plak uitgeworpen. Tijdens de oorlog waren er veel arbeiders uit het Noorden en Westen van het land in het werkkamp aan de Griendtsveenseweg te werk gesteld.

Briefkaart van het werkkamp in America (Bron: Stichting Werkgroep Oud-America)

Deze mensen waren daar te werk gesteld omdat er in het westen van het land grote werkeloosheid heerste. Ten tweede was hier niet zo'n groot voedselgebrek.

Zo had iedere arbeider wel een plaats of een gezin in America waar hij na het werk naar toe ging, om daar verder de avond door te brengen en een hapje mee te eten en zodoende de honger nog wat te stillen. Ieder Americaans gezin was zeer gastvrij en ieder gezin had 's avonds dan ook bezoek van deze mensen.

Als ze dan om de drie weken naar huis gingen, dan werd hun nog wat eten meegegeven of ze kochten hier bij de mensen nog wat eten voor vrouw en kinderen thuis. Gepakt en gezakt gingen ze dan blij naar huis, zodat ze thuis eens een keertje de buik rond konden eten.

Soms pakte dat wel eens anders uit; dan werd hun dat eten op het station door Duitsers afgenomen. Onder deze arbeiders waren ook enkele Joden die hier onderdoken toen de razzia's begonnen.

DE BEVRIJDING

Woensdag 22 November 1944 werden wij dus van de Duitsers bevrijd. Daags daarna, toen Horst en de andere kerkdorpen bevrijd waren, kwamen alle evacués weer naar hun huis en haard terug. Alles had een zeer trieste aanblik. Veel schade aan huizen en gebouwen, veel huisraad en meubels waren gestolen, dode dieren, stro in de huiskamers waar de Duitsers geslapen hadden. Er lagen zelfs vleesresten en etenswaar in de drinkwaterput. Alles ging stilletjes aan weer zijn gewone gang. We hadden er zelfs een nieuwe verkeersweg bijgekregen. Van Deurne naar Horst was de halve spoorlijn vol kiezel en ballast gestort en zo ontstond een nieuwe weg voor het militaire verkeer, omdat de Griendtsveenseweg door de zware tanks totaal vernield was en daarbij hadden de Duitsers deze ook nog laten springen. Langs de spoorlijn lagen ook nog gesneuvelde Duitsers tussen de mijnen. Zo heeft deze oorlog veel leed gebracht. Na de bevrijding zijn er nog enkele mensen omgekomen door de mijnen die hier en daar nog lagen. Ook dorpsgenoten vonden alsnog de dood.

ONZE OORLOGSSLACHTOFFERS

Martin H.	Cleven	overl.
Cornelis	v.d. Coelen	
Jan P.	v.d. Coelen	
Joseph	Deckers	Deurne
Gijsberta	Delissen	
Hubertina	Delissen	
Jan	Delissen	
Petronella	Delissen	
Wilhelmina	Delissen	
Anna	Derix	
Maria	Ernst e.v. Wasser	
Hendrik	Jacobs	Helmond
Jacob	Janssen	
Jan	Janssen	Deurne
Mathieu	Janssen	
Gerard J.	v.d. Munckhof	
Louisa	v. Ooyen e.v. Wijnhoven H.	
Jacobus	Poels	
Christiaan	Schobbers	
Gerard	Schoebers	
Gerard	Smulders	
Antonia	v. Veggel e.v. j. Delissen	
Lambert	Verheijen	Birma-lijn

